

Socialistická Nobelovka v mene nového Neporiadku

pch24.pl

4. januára 2020 ✚ **Politika**

Mediálny rozruch v Poľsku spôsobený udelením Nobelovej ceny pani Olge Tokarczukovej možno interpretovať rôznymi spôsobmi. Salón a jeho ľavicové médiá sú nadšené úspechom svojho miláčika, zatiaľ čo médiá pravicové (vlastenecké) to berú na vedomie - veď je to predsa poľská autorka.

Tokarczukovej poľskosť má však iba formálny rozmer a nijako nezodpovedá kultúrnej maticii národa. Jej komentáre o poľskej histórii a pohrdanie Poliakmi dokonale zapadajú do politickej stratégie hybridnej vojny (vedenej prostriedkami politickej a subpolitickej vojny), ktorú proti Poľsku vedú – viac-menej maskovaným spôsobom – postsovietske elity a susedné krajiny, najmä Rusko a Nemecko. Treba dodať ešte obchodný aspekt – podlizovanie sa spisovateľky budúcim chlebobdarcom v Nemecku je najpochopteľnejšie pre osobu zbavenú poľského étosu.

Čo je vlastne fašizmus

Vykresľovanie Poliakov ako nacionalistov, a taktiež – ó hrôza – fašistov kvôli ich konzervatívnemu či tiež pravicovému svetonázoru, je nedorozumením vyplývajúcim zo vzájomnej kolízie neuveriteľnej pýchy a ignorancie ľavicových radikálov s racionálnou tradíciou založenou na kánone kresťanského civilizačného poriadku. Len tak na okraj: nijaký pravicový fašizmus neexistuje. Fašizmus bol *par excellence*, extrémne ľavicovou ideológiou a verziou socializmu/komunizmu. Všetci zakladatelia talianskej fašistickej strany, ako aj mimotalianskych fašistických strán, boli ľavicovými radikálmi.

Rozdiel medzi fašizmom a socializmom/komunizmom je marginálny, ale ich spoločné črty majú zásadný charakter. Mussolini formuloval zásadu: „Všetko v štáte, nič mimo štátu, nič proti štátu.“ Týmito slovami vyjadril absolútnu totalitárnosť typickú pre obidva systémy. Ústredným postulátom spájajúcim fašizmus so socializmom/komunizmom je potreba podriaďiť všetky individuálne ambície imaginárnej väčšine, ktorú, samozrejme, tvoria osvietení súdruhovia, ktorí sú v menšine. Na konci druhej svetovej vojny národný socializmus a fašizmus boli premaľované na pravicovo-konzervatívne farby, aby ľavica mohla nanovo získať stratené panenstvo a infikovať západnú spoločnosť novým, zvrátenejším spôsobom. Okrem toho pravičiari ako boli americkí konzervatívci, vyznávali zásadu: „Toľko štátu, koľko je nutné, ale podľa možnosti čo najmenej.“ Pravicoví extrémisti sú podľa tejto definície ľudia, ktorí odmietajú zásah štátu do vecí občanov.

Pre kontrast môžeme ukázať extrémnych ľavičiarov, akými sú anarchisti, ako tých, ktorí bojujú s každou formou štátnosti, aby dosiahli cieľ a vytvorili totalitárne systémy chaosu. Kvôli jasnosti môžeme povedať, že fašizmus či národný socializmus sú len inými pomenovaniami, synonymami socializmu. Na druhej strane, obvinenie z nacionalizmu nijako nesúvisí s pravicovosťou ani s ľavicovosťou. Nacionalistami boli Chávez, Che Guevara, Fidel Castro a dokonca aj samotný Jozef Visarionovič Stalin. Zakladatelia Spojených štátov i Abrahám Lincoln, Winston Churchill a Nelson Mandela, ako aj takmer všetci postkoloniálni vládcovia afrických štátov boli nacionalisti. Nacionalistami sú Angela Merkelová i pán Macron.

Ako vidíte, máme tu celú plejádu politických hviezd s rôznymi politickými orientáciami. To, čo tieto osoby spája, je práve „nacionalizmus“. Na záver treba povedať, že nacionalizmus nie je osobitnou charakteristikou žiadneho systému, je špecifickým spôsobom nadsystémový. V tejto súvislosti absurdne vyznieva obvinenie z „nacionalizmu“ ako špecifického znaku konzervatívnych Poliakov – pretože sú konzervatívni.

Všetci Jungovi duchovia

Aby sme lepšie pochopili špecifiká argumentácie pani Tokarczukovej – okrem takých banálnych motívov, ako je lojalita k salónu a klasický konformizmus preoblečený za protest – je potrebné bližšie sa pozrieť na jej intelektuálne a duchovné pozadie. Myslím si, že kľúčom k pochopeniu spisovateľkinho postoja je jej fascinácia neognosticizmom a jednou z najvýznamnejších osobností tohto fenoménu, ktorým bol Carl Gustav Jung, tvorca tzv. analytickej psychológie a dôležitá postava v hnutí New Age.

Pre Junga mali všetky náboženstvá charakter mýtu a tajomstvo života možno podľa neho nájsť objavovaním mystickej podstaty týchto náboženstiev. Jeho obraz Boha nadobudol klasickú podobu panteizmu. Jung tvrdil, že Ježiš, Budha, Lao-Tse, Mani sú stĺpmi toho istého ducha. Veril v kolektívne nevedomie ako spoločnú črtu celého ľudstva, v ktorom podľa neho mal Boh prebývať. Ježiš Kristus bol pre Junga iba archetyp, symbol; mal síce moc, ale tá vyplývala z toho, že bol posadnutý „archetypom spasiteľa“, bol to šialenec, pretože tvrdil, že je Boh. C. G. Jung bol najvýznamnejším študentom Sigmunda Freuda. Po búrlivom rozchode s ním založil nové odvetvie psychoanalýzy, ktoré kvôli odlíšeni pomenoval analytická psychológia.

Tento rozchod s Freudom má kľúčový význam pre pochopenie fenoménu Junga a jeho vyšinutých zavádzajúcich teórií. Rozchod s Freudom mu spôsobil hlbokú psychologickú krízu – bol na pokraji psychózy. A to bol ten okamih, o ktorom môžeme povedať, že bol formou okultnej iniciácie, pretože začal mávať videnia. Kľúčovou postavou, ktorá sa mu mala zjavovať, bol duchovný sprievodca Filemon. Zjavoval sa mu ako starec s býčimi rohmi. Práve v tomto období Jung robí svoje najdôležitejšie „objavy“ týkajúce sa akoby podstaty ľudskej psychiky...

Celý život ho sprevádzala cudzia duchovnosť, temné postavy spomínaného Filemona, ako aj Eliáša a Salomei (opísané v „Červenej knihe“). Treba pritom vedieť, že Jung gnózu považoval za proto-psychológiu hĺbky, za kľúč k psychologickému interpretácii. Je zaujímavé, že u mnohých starodávnych gnostikov možno pozorovať určitú podobnosť s modernými psychoterapeutickými introspektívnymi technikami (Elaine Pagels, *The Gnostic Gospels*).

Kvôli úplnosti treba povedať, že podľa gnostickej vízie sa človek vykúpi sám, keď odkryje „Božie kráľovstvo“ vnútri svojho „ja“. Kristus nie je Spasiteľ, je iba katalyzátorom zmien, ktoré človek sám uskutočňuje. Ak možno hovoriť o božskosti, tak len o božskosti človeka... Gnostické poznanie samého seba je taktiež kľúčom k dosiahnutiu duševného zdravia, pričom toto sebazpoznanie je dôležitejšie ako morálka! Hľa, zdroj súčasného relativizmu.

Podľa Stephena Hollera, autora knihy *The Gnostic Jung*, jej hlavný hrdina taktiež konštatuje, že na Západe bola potlačená gnostická vízia náboženstva, v dôsledku čoho došlo k ochudobneniu kresťanstva a západnej kultúry. Časom mala byť gnóza znovu začlenená do kultúry a duchovnosti Západu – a iba v tomto bode svojich pomýlených úvah mal pravdu. Veľké hnutie neognozy v rôznych formách teraz s veľkou silou

útočí na základy kresťanstva a západnej kultúry (môžeme tu spomenúť napríklad kultúrny komunizmus využívajúci nástroje ako je sexuálna revolúcia, ktorej jednou z foriem je genderizmus).

V klamnej krajine slobody

Položením základov hnutia Novej éry (*New Age*) chcel Jung iniciovať duchovné prebudenie, o ktoré by sa jeho učenie prirodzene pričínalo. Ďalším cieľom malo byť vytvorenie novej spoločnosti. Z tohto dôvodu mal Jung na šírení gnózy na Západe veľký podiel. Hnutie, ktoré svojimi názormi inicioval, má oveľa bližšie k neopohanským kultom ako k vedeckému prístupu k realite (Elliot Miller). Jungovo životné dielo treba definovať ako pohanské náboženstvo, pretože Jung naozaj vytvoril (pseudo) náboženstvo! Zároveň jeho východisková „vedecká“ disciplína – psychoanalýza, sa nikdy nestala vedou, ako to už v päťdesiatych rokoch minulého storočia preukázal Karl Popper z dôvodu teoretickej nemožnosti jej vyvrátenia.

Pani Tokarczuková preukazuje Jungovi špecifický druh úcty typický vo vzťahoch človek-Boh, človek-bôžik, človek-guru. V texte „Svet z opačnej strany“ opisuje nositeľka Nobelovej ceny svoju profesionálnu a intelektuálno-duchovnú iniciáciu. Na jednej strane zdôrazňuje vedecký charakter jungiánskej filozofickej metodológie, na druhej strane jej – azda najdôležitejší – mimoracionálny, neoveriteľný, intuitívny aspekt. Kombinácia týchto dvoch poriadkov podľa nej vytvára novú tretiu kvalitu. Už táto niť vovádza čitateľa do farebnej, klamnej krajiny slobody postmoderného uvažovania.

Subjektivita a intuícia, ktoré v Jungovom diele údajne boli geniálne skombinované s psychoanalytickou vedou, neboli a nikdy nemôžu predstavovať racionálny základ pre poznanie seba a sveta. Sú akýmsi magickým myslením a jedným zo základov ezoterizmu každého druhu. Ich zdroj spočíva v gnostickom sebauctievaní a samospasení človeka, ktorého subjektivita sa náhle stáva jediným možným referenčným bodom. Tokarczuková tvrdí, že nikdy nebola členkou nijakej náboženskej komunity a Jungove spisy sa pre ňu stali akýmsi sprievodcom života.

Jedným z kľúčových slov Jungovho diela je pojem synchronicita. **Samotná držiteľka Nobelovej ceny vysvetľuje, že „väčšina vedeckých techník, vrátane astrológie, je postavená na synchronicite“.** Z vyjadrenia Tokarczukovej vyplýva, že je oboznámená s dedičstvom Kabaly, židovského ezoterického systému. Svedčí o tom jej vyjadrenie vo vyššie spomínanom texte: „Boh, ktorý je mimo nášho rozlišovania medzi dobrom a zlom, čo znamená, že si pred nami zachováva svoju dvojakú tvár, je sumou protikladov. Tieto protiklady má spojiť človek, a to je cieľom ľudského života. Znamená to, že Boh je čímsi, čo potrebuje reflexné vedomie človeka, aby sa cez neho sám definoval, a teda aby sa naďalej *stával*.“

Klasickým motívom rôznych kabalistických škôl je nutnosť aktívne podporovať Boha pri jeho návrate do pôvodného stavu. Mohlo to nadobúdať groteskné podoby, ako napríklad vo frankistickej kabale, v ktorej sa propagovala rezignácia ľudstva na morálne hodnoty a zvrátený sex. Tieto idey prevzali dvaja židovskí učitelia, teológovia Gershom Scholem a literárny kritik Walter Benjamin, ktorí zasa mali významný vplyv na ideologické formovanie Frankfurtskej školy. Ako vidno, zostávame v hlavnom prúde systémov bojujúcich proti kresťanskej tradícii. A také osoby ako naša nositeľka Nobelovej ceny spája v sebe všetky možné antitradičné prúdy.

Je zaujímavé, že Tokarczukovej román „Knihy Jakubove“, ktorého dej sa odohráva v osemnástom storočí, je o spomínaných frankistoch, t. j. Židoch, ktorí opustili judaizmus a pohrúžili sa do kabalistických zvrhlostí.

Kruh života a tvorivosti sa uzatvára a treba pripustiť, že v tom je Tokarczuk konzistentná.

Nakoniec ešte jeden citát z textu „Svet z odvrátenej strany“: „Jung pre mňa zostane nielen jedným z najväčších mysliteľov našej doby, ale aj mojím privátnym učiteľom, ktorý nielen učí, ale aj ukazuje cestu,“ a ďalej: „Vďaka Jungovi som sa naučila vážiť si starú múdrosť astrológie“, a tiež: „V poslednom čase mám dojem, že ma Jung pomaly vyvádza mimo seba von.“

Mariusz Materyński

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/socialisticka-nobelovka-v-mene-noveho-neporiadku/>